

Aanleg woonwijk fase 2 te Werkendam

- Quickscan flora en fauna in het kader van de Wet natuurbescherming –

Opdrachtgever	mRO b.v.
Datum veldbezoek	26 maart 2021
Kenmerk rapport	Q2021.053- Quickscan flora en fauna Aanleg woonwijk fase 2 te Werkendam
Datum rapport	21 april 2021
Versie	V2.0
Auteur	K.H. Eymael
Controle	ing. J.M. de Wever

EcoTierra-ecologisch adviesbureau

Postadres: Abraham Teerlinkstraat 10, 7424 DM Deventer

Bezoekadres: Engelenburgstraat 57, 7391 MV Twello

www.ecotierra.nl

info@ecotierra.nl

0570-597418

Draagvlak voor natuur is de basis voor natuurbescherming

Dit rapport is vervaardigd op verzoek van de opdrachtgever en is zijn eigendom. Niets uit dit rapport mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt worden d.m.v. druk, fotokopie, digitale kopie of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de opdrachtgever hierboven aangegeven. EcoTierra- ecologisch adviesbureau is niet aansprakelijk voor gevolgschade, alsmede voor schade welke voortvloeit uit toepassingen van de resultaten van werkzaamheden of andere gegevens verkregen van EcoTierra- ecologisch adviesbureau; opdrachtgever vrijwaart EcoTierra- ecologisch adviesbureau voor aanspraken van derden in verband met deze toepassing.

INHOUDSOPGAVE

SAMENVATTING

1 INLEIDING	5
1.1 AANLEIDING	5
1.2 DOELSTELLING	5
1.3 VOLLEDIGHEID ONDERZOEK	5
1.4 GELDIGHEIDSDUUR RAPPORT	6
2 ONDERZOEKSOPZET	7
2.1 BRONNENONDERZOEK	7
2.2 VELDBEZOEK	7
3 PLANGEBIED EN BEOOGDE INGREPEN	7
3.1 PLANGEBIED	8
3.2 GEWENSTE TOEKOMSTIGE SITUATIE EN VOORGENOMEN INGREPEN	10
4 BEVINDINGENONDERZOEK	11
4.1 BEVINDINGEN BRONNENONDERZOEK	11
4.2 BEVINDINGEN VELDONDERZOEK	12
5 EFFECTENBEOORDELING	14
5.1 EFFECTEN BESCHERMDE GEBIEDEN/ HOUTOPSTANDEN	14
5.2 EFFECTEN SOORTEN	14
6 CONCLUSIE EN VRIJBLIJVEND ADVIES	17
6.1 CONCLUSIE	17
6.2 VRIJBLIJVEND ADVIES	17

BIJLAGEN

1. Wettelijk kader
2. Lijst beschermde soorten
3. Jaarrond beschermde nesten
4. Bronnen

SAMENVATTING

In opdracht van mRO b.v. heeft EcoTierra- ecologisch adviesbureau op een agrarisch perceel ten noorden van de Schans te Werkendam (gemeente Altena) een quickscan flora en fauna uitgevoerd in het kader van de Wet natuurbescherming (Wnb).

Het plangebied is gelegen ten oosten van de bebouwde kern van Werkendam en betreft twee agrarische percelen, gescheiden door een sloot. Onderhavig plangebied is onderdeel van een groter plangebied en bevat een deel dat in een eerdere quickscan (Staro Natuur en Buitengebied, 2017) niet onderzocht is.

De initiatiefnemer is voornemens om een nieuwe woonwijk te realiseren. Binnen het grotere plangebied zullen, volgens de rapportage van Staro, tussen de 250 en 300 woningen worden gerealiseerd. De exacte inrichting van het plangebied van onderhavige rapportage was ten tijde van onderhavig schrijven niet bekend bij EcoTierra- ecologische adviesbureau. Het plangebied zal in ieder geval landschappelijk worden ingericht. Binnen het plangebied worden geen bomen gekapt of opstellen geamoveerd. De tussenliggende sloot zal worden gedempt. De ingrepen vinden plaats in het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling van gebieden.

Onderhavige quickscan is gebaseerd op een bronnenonderzoek en een veldbezoek. Het veldbezoek heeft op 26 maart 2021 plaatsgevonden.

Op basis van het uitgevoerde onderzoek kan worden geconcludeerd dat:

- het plangebied buiten het Natuur Netwerk Brabant ligt en er in Noord-Brabant externe werking van toepassing is. Echter, door de onderlinge afstand en bufferende elementen wordt verdere toetsing aan het NNB niet noodzakelijk geacht;
- er geen significante aantasting wordt verwacht op soorten die voor het nabij gelegen Natura2000-gebied zijn aangewezen (Wnb- Natura2000-soorten). Een Voortoets die soms noodzakelijk kan zijn bij ligging nabij een Natura2000-gebied wordt gezien de aard van de ingreep niet noodzakelijk geacht.
- er niet aan stikstof getoetst is (Wnb-Natura2000-stikstof). Waarschijnlijk is een AERIUS-berekening noodzakelijk, indien nog niet uitgevoerd;
- er geen nadelige gevolgen zijn aangaande streng en strikt beschermde soorten of hun beschermde verblijfplaats (Wnb-soorten);
er geen nader onderzoek hoeft plaats te vinden;
een ontheffing niet noodzakelijk is;
- er geen gevolgen zijn aangaande het onderdeel Wnb- houtopstanden;
- voor algemeen voorkomende soorten een algemene vrijstelling geldt als het ruimtelijke ingrepen betreft;
- de zorgplicht altijd van toepassing is.

1 INLEIDING

In opdracht van mRO b.v. heeft EcoTierra- ecologisch adviesbureau op een agrarisch perceel ten noorden van de Schans te Werkendam (gemeente Altena) een quickscan flora en fauna uitgevoerd in het kader van de Wet natuurbescherming (Wnb).

1.1 Aanleiding

De initiatiefnemer is voornemens om een nieuwe woonwijk te realiseren. Binnen het grotere plangebied zullen, volgens de rapportage van Staro, tussen de 250 en 300 woningen worden gerealiseerd. De exacte inrichting van het plangebied van onderhavige rapportage was ten tijde van onderhavig schrijven niet bekend bij EcoTierra- ecologische adviesbureau. Het plangebied zal in ieder geval landschappelijk worden ingericht. Binnen het plangebied worden geen bomen gekapt of opstallen geamoveerd. De tussenliggende sloot zal worden gedempt. In verband met de Wet natuurbescherming (Wnb) is het noodzakelijk om voorafgaande aan ruimtelijke ingrepen en inrichting te toetsen of de geplande activiteiten geen negatief effect hebben op beschermde plant- en/of diersoorten en leefgebieden.

1.2 Doelstelling

Het doel van onderhavige quickscan is inzicht geven of de voorgenomen activiteiten een overtreding van de vigerende natuurwetgeving tot gevolg hebben.

Om dit inzicht te verkrijgen worden de volgende vragen beantwoord;

- zijn er binnen het plangebied beschermde dier- en plantsoorten aangetroffen en/of worden deze verwacht?
- wat is de juridische status van deze soorten?
- hebben de voorgenomen activiteiten een (significant) negatief effect op deze soorten?
- ligt het plangebied in of nabij beschermde natuurgebieden, zoals het NNB of Natura2000-gebieden?
- wat zijn de gevolgen en dienen er (mitigerende) maatregelen genomen te worden?
- dient er een nader onderzoek uitgevoerd te worden?
- dient er een ontheffing aangevraagd te worden?

1.3 Volledigheid onderzoek

Een quickscan is een momentopname en kan slechts in beperkte mate uitsluitend geven over de aan- of afwezigheid van soorten. Het kan voorkomen dat soorten niet worden waargenomen tijdens het veldbezoek.

Aan de hand van expert-judgement en bekende ecologische principes zal een inschatting worden gemaakt over het wel of niet voor kunnen komen van beschermde plant- en diersoorten. Verder is de quickscan geen veldinventarisatie. Veldinventarisaties omvatten meerdere opnamerondes die volgens standaardmethoden worden uitgevoerd.

1.4 Geldigheidsduur rapport

Afhankelijk van de aangetroffen soorten is de rapportage drie of vijf jaar geldig. Voor Habitatrichtlijnsoorten en vogels met een jaarrond beschermd nest dient maximaal drie jaar als geldigheidsduur te worden gehanteerd met als voorwaarde dat er weinig (fysieke) veranderingen hebben plaatsgevonden in het plangebied.

2 ONDERZOEKSOPZET

In onderhavige quickscan is de locatie gescreend op de aanwezigheid van beschermde plant- en diersoorten. Er is gestart met een bronnenonderzoek en vervolgens is de locatie bezocht.

2.1 Bronnenonderzoek

Alvorens het terrein is bezocht zijn diverse (digitale) verspreidingsatlassen waaronder de Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF) geraadpleegd. Hierdoor is indicatief een beeld verkregen of er streng en strikt beschermde soorten voorkomen in en nabij het plangebied. De NDFF is op 30 maart 2021 geraadpleegd. Hierbij is gezocht op waarnemingen tot 10 jaar terug.

Diverse kaarten (waaronder NNB, Natura2000 en Natuurbeheerplan) van de provinciale site kaartbank.brabant.nl zijn geraadpleegd in maart 2021.

De volgende rapportages zijn bestudeerd;

- 'Quickscan flora en fauna Lange Wiep Werkendam, Staro natuur en buitengebied, juli 2017.
- Notitie 'Bevindingen project Livelink Werkendam, H.D.G. Ecologisch Veldwerk, augustus 2018.

Op internet is gezocht naar openbare rapportages van ecologische onderzoeken die in de directe omgeving van onderhavig plangebied zijn uitgevoerd.

2.2 Veldbezoek

Het plangebied is op 26 maart 2021 overdag bezocht. Ten tijde van het veldbezoek was het half bewolkt bij een temperatuur van rond de 14°C.

Het plangebied was ten tijde van het veldbezoek geheel toegankelijk. De directe omgeving van het plangebied is tijdens het veldbezoek eveneens bekeken.

Tijdens het onderzoek is niemand geïnterviewd.

Tijdens het veldonderzoek is zoveel mogelijk concrete informatie verzameld met betrekking tot de aan- of afwezigheid van beschermde soorten (zicht- en geluidswaarnemingen, sporenonderzoek naar de aanwezigheid van pootafdrukken, graafsporen, nesten, holen, uitwerpselen, haren en dergelijke).

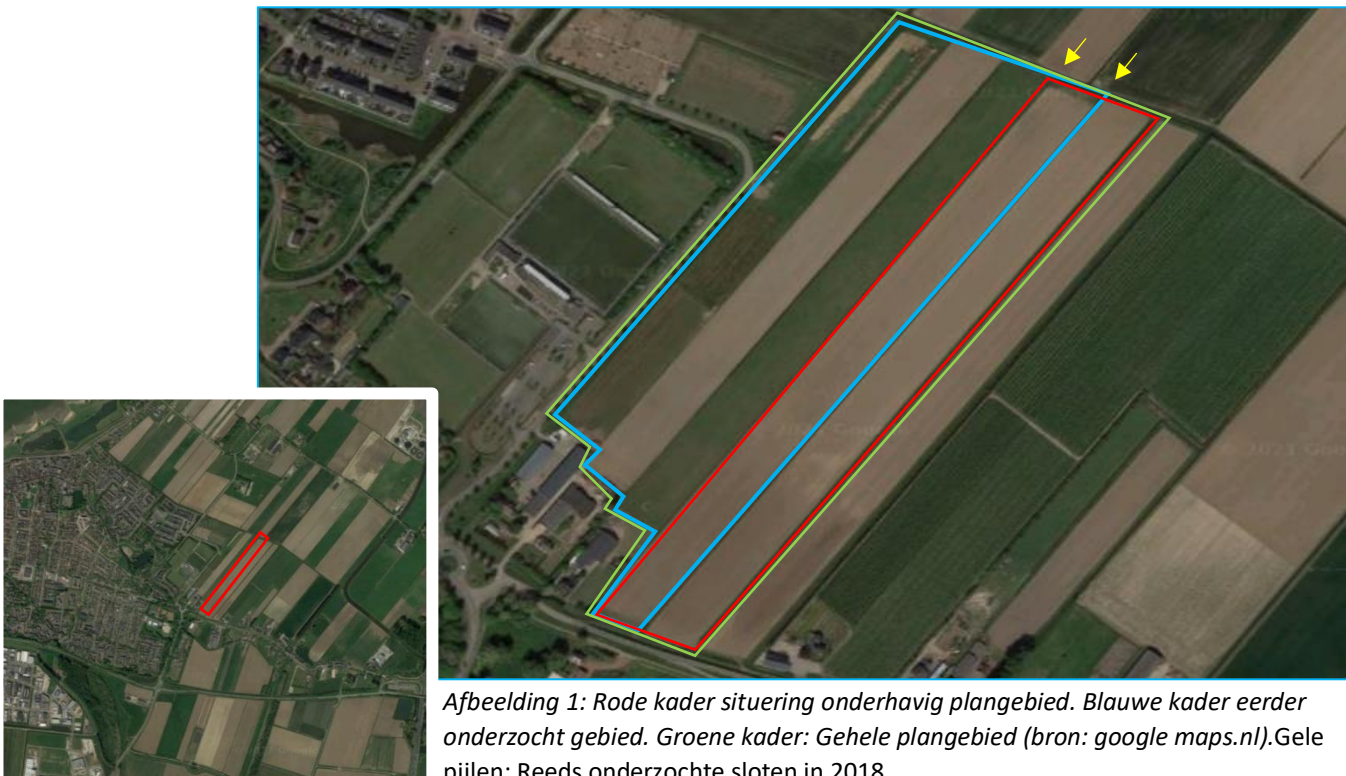
Het onderzoek is uitgevoerd door ecooloog K.H. Eymael met een relevante MBO4 opleiding (ecologie en wildlife management). Tevens worden door de ecologen van EcoTierra-ecologisch adviesbureau diverse relevante cursussen gevolgd, symposia en congressen bezocht en diverse vakbladen en nieuwsbrieven gelezen om de laatste ontwikkelingen te volgen. De onderzoeker is in het bezit van diverse certificaten, waaronder de cursus diersporen voor ecologen (Weylin Tracking).

3 PLANGEBIED EN BEOOGDE INGREPEN

In dit hoofdstuk zijn de onderzoekslocatie en de voorgenomen activiteiten beschreven. Op onderstaande afbeelding is het plangebied weergegeven waarbinnen de activiteiten daadwerkelijk plaatsvinden.

3.1 Plangebied

Het plangebied (rode kader) is gelegen ten oosten van de bebouwde kern van Werkendam en betreft twee agrarische percelen, gescheiden door een sloot. Onderhavig plangebied is onderdeel van een groter plangebied (groene kader) en betreft deels een perceel dat in een eerdere quickscan (Quickscan flora en fauna Lange Wiep Werkendam Rapportnummer 17-0178, Staro Natuur en Buitengebied, juli 2017) niet onderzocht is (blauwe kader geeft het toen onderzochte deel aan). Er zijn binnen het plangebied geen opstallen, bomen en struiken. De westelijke en de midden sloot (gele pijlen) binnen het onderhavig plangebied zijn onderdeel geweest van het onderzoeksgebied dat in 2017 en 2018 is onderzocht en de sloot aan de oostgrens van het perceel wordt zover bekend niet aangetast. In het blauwe kader, het reeds onderzochte deel, zijn ze al begonnen met het bouwrijp maken van het plangebied.

Afbeelding 1: Rode kader situering onderhavig plangebied. Blauwe kader eerder onderzocht gebied. Groene kader: Gehele plangebied (bron: google maps.nl). Gele pijlen: Reeds onderzochte sloten in 2018.

Foto: Indrukken plangebied.

Foto's: Indrukken plangebied. Westelijke en midden sloot.

Foto's: Indrukken directe omgeving. Grotere noordelijk gelegen watergang en voorbereidende werkzaamheden reeds begonnen in het eerder onderzochte plangebied.

3.2 Gewenste toekomstige situatie en voorgenomen ingrepen

De initiatiefnemer is voornemens om een nieuwe woonwijk te realiseren. Binnen het grotere plangebied zullen, volgens de rapportage van Staro, tussen de 250 en 300 woningen worden gerealiseerd. De exacte inrichting van het plangebied van onderhavige rapportage was ten tijde van onderhavig schrijven niet bekend bij EcoTierra- ecologische adviesbureau. Het plangebied zal in ieder geval landschappelijk worden ingericht. Binnen het plangebied worden geen bomen gekapt, oppervlaktewateren gedempt of opstallen geamoveerd.

De inrichting zal plaatsvinden in twee fases. Het voor deze rapportage onderzochte deel betreft fase 2. De westelijke helft van fase 2 is al onderzocht in 2017. Gezien de zandophoging in het plangebied van fase 1 is er reeds begonnen met het bouwrijp maken van het terrein.

Afbeelding 2: Plangebied gelegen in fase 2 en globale inrichtingsschets (bron: mRO).

De ingrepen vinden plaats in het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling van gebieden.

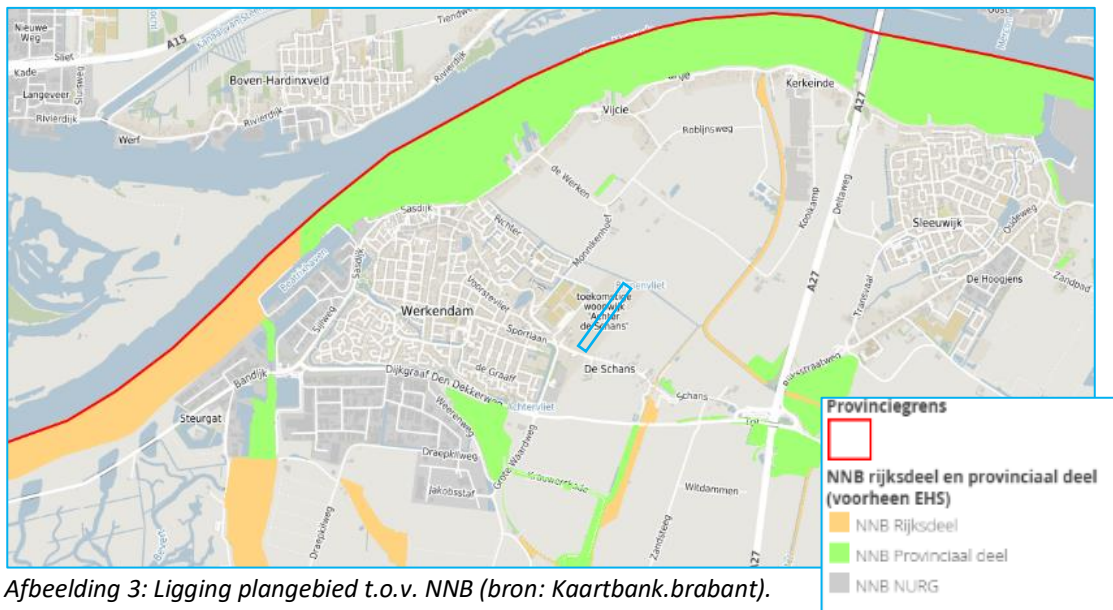
4 BEVINDINGENONDERZOEK

Hieronder worden de bevindingen van het bronnenonderzoek en vervolgens de bevindingen van het veldonderzoek besproken.

4.1 Bevindingen bronnenonderzoek

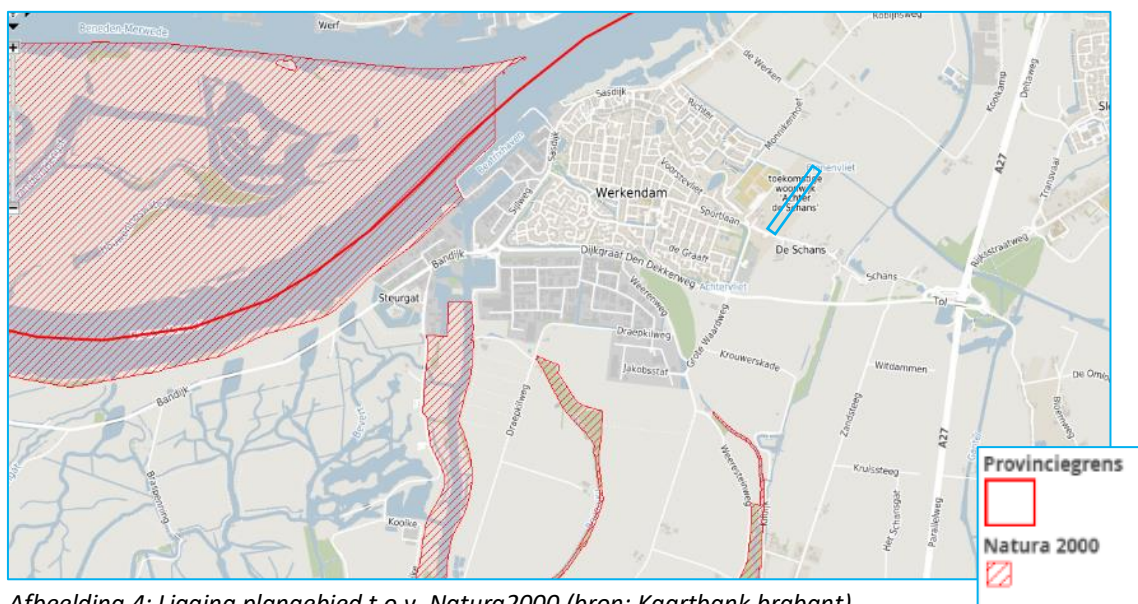
In de databases van de provincie is af te lezen dat het plangebied niet is gelegen in het Natuurnetwerk Brabant (NNB lig top circa 600 meter afstand) en geen Natuurbeheertypen heeft meegekregen in het vigerende Natuurbeheerplan.

Onderhavig plangebied en de naastgelegen weilanden betreffen geen weidevogelgebied.

Afbeelding 3: Ligging plangebied t.o.v. NNB (bron: Kaartbank.brabant).

Het Natura2000-gebied 'Biesbosch' is op circa 1.400 meter afstand (meest rechtse uitloper op afbeelding 4) gelegen.

Afbeelding 4: Ligging plangebied t.o.v. Natura2000 (bron: Kaartbank.brabant).

Volgens de geraadpleegde bronnen kunnen er in binnen het plangebied en in de omgeving, voor het plangebied mogelijk relevante, soorten als bunzing, wezel, gewone en ruige dwergveermuis, meervleermuis, laatvlieger, gewone grootoorvleermuis, boomvalk, torenvalk, buizerd, sperwer, havik, slechtvalk, wespandief, zwarte wouw, steenuil, ransuil, kerkuil, roek, grote gele kwikstaart, ooienvaar, boerenzwaluw, gierzwaluw en huismus voorkomen. Er zijn van de rugstreepdier recentelijk (binnen 5 jaar) geen meldingen gevonden binnen een straal van 3.000 meter.

De rapportage 'Quickscan flora en fauna Lange Wiep te Werkendam', Staro natuur en buitengebied, juli 2017 is bestudeerd. de rapportage betreft de bevindingen van de uitgevoerde quickscan flora en fauna van het naastgelegen perceel (fase 1). In de rapportage is te lezen dat een nader onderzoek naar grote modderkruiper en poelkikker noodzakelijk was en er gewerkt diende te worden volgens de gedragscode van de alpenwatersalamander. Tevens is te lezen dat het plangebied tot het leefgebied van een aantal grondgebonden zoogdieren van §3.3 wnb kan behoren. Voor egel, haas, vos, konijn, bunzing, ree, wezel en hermelijn geldt dat het plangebied een klein onderdeel van het grotere leefgebied vormt. In de omgeving is voldoende alternatief leefgebied aanwezig voor deze soorten. De voorgenomen plannen zullen geen significant negatief effect hebben op deze soorten. Vaste verblijfplaatsen van kleine marterachtigen werd niet verwacht binnen het plangebied.

Tevens zijn de bevindingen van het nadere naar grote modderkruiper en poelkikker onderzoek (H.D.G. Ecologisch Veldwerk) bestudeerd. Er zijn tijdens die nadere onderzoeken geen exemplaren van de grote modderkruiper of poelkikker aangetroffen.

Afbeelding 5: Onderzocht gebied in het kader van poelkikker en grote modderkruiper. Blauwe lijn betreft een bredere sloot (treksloot). Met de gele lijn is een bermsloot aangegeven. Met de witte lijnen zijn de greppels aangegeven. De gele pijlen geven de sloten aan die in fase twee ook van toepassing zijn.

4.2 Bevindingen veldonderzoek

Flora

Het plangebied bestaat voor het grootste gedeelte uit intensief beheerde akker. Het overig gedeelte betreft stukken grasland. Er zijn enkel soorten waargenomen die houden van verstoorde en voedselrijke gronden.

Vogels

Tijdens het veldbezoek zijn binnen het plangebied en in de omgeving enkele vogelsoorten waargenomen zoals merel, waterhoen, huismus en Kievit.

Er zijn geen opstallen of bomen aanwezig binnen het plangebied. Jaarrond beschermde nesten van holtebroeders zoals sommige uilen, gierzwaluw of huismus zijn derhalve niet aanwezig of te verwachten. Ook zijn geen horsten van roofvogels of vaste verblijfplaatsen van andere uilen te verwachten. Het ontbreekt dan ook aan sporen van genoemde soorten/soortgroepen. Het plangebied betreft gezien de directe omgeving (veel nabijgelegen agrarische percelen) geen belangrijk foerageergebied voor roofvogels en uilen.

Voor de grote gele kwikstaart zijn eveneens geen geschikte broedplekken aanwezig.

Binnen het plangebied is een nest van een weidevogel niet geheel uit te sluiten. Tijdens het veldbezoek zijn er geen nesten waargenomen of vogels die nestindicerend gedrag vertoonden. Wel is er een Kievit waargenomen.

Mogelijk broeden vogelsoorten zonder een jaarrond beschermd nest in de bomenrijen ten oosten van het plangebied.

Grondgebonden zoogdieren

Er zijn geen exemplaren of voortplantings- en/ of verblijfplaatsen van soorten aangetroffen die zijn beschermd bij de Habitatrictlijn of van soorten die niet zijn vrijgesteld door de provincie.

Er zijn geen opstallen, bomen, bosschages, takkenrillen, hopen of andere elementen aanwezig waarin soorten als eekhoorn, das, steen- of boommarter en kleine marterachtigen kunnen verblijven. Er is extra gelet op hopen in de slootkanten van de relevante sloten. Dergelijke hopen kunnen door kleine marters worden gebruikt om in te verblijven. Er zijn geen geschikte hopen waargenomen. Ook als jacht-/ foerageergebied zal het plangebied voor deze soorten geen significante betekenis hebben.

Algemeen voorkomende soorten zoals diverse muizensoorten, bruine rat, haas en konijn kunnen worden verwacht binnen en nabij het plangebied.

Vleermuizen

Er zijn binnen het plangebied geen bomen of opstallen aanwezig. Verblijfplaatsen van vleermuizen zijn derhalve uitgesloten. De verwachting is dat er gefoerageerd zal worden binnen en nabij het plangebied. Er zijn geen significante vliegroutes aanwezig binnen het daadwerkelijke plangebied. Mogelijk wordt de

Amfibieën, reptielen en vissen

Er is oppervlaktewater aanwezig binnen het plangebied in de vorm van de westelijke en midden sloot. Er zijn tijdens het veldbezoek geen vissen of amfibieën in deze sloten waargenomen. Tevens zijn er geen plonsen gehoord. De sloten waren redelijk te onderzoeken door de lage waterstand. Door het ontbreken van geschikte weggroei-plekken als groenstructuren, steenstapels en dergelijke is ook significant landhabitat van amfibieën niet te verwachten. Het plangebied is niet geschikt bevonden voor reptielen door het ontbreken van geschikt leefgebied (elementen als broeihopen en weggroei-plekken).

Ongewervelden/ overige soorten

Het ontbreken van specifieke habitats zoals heide en (laag)veen, grote rivieren en oude, rottende eiken maakt dat de veelal veeleisende Habitatrictlijnsoorten en exemplaren van de nationaal beschermde soorten van ongewervelden en overige soorten niet te verwachten zijn. Die soorten hebben vaak specifieke ecologische eisen die in dergelijke plangebieden beperkt aanwezig zijn.

5 EFFECTENBEOORDELING

Hieronder zijn de effecten van de voorgenomen ingrepen op eventueel aanwezige beschermde gebieden en de aanwezige flora en fauna getoetst aan de Wet natuurbescherming.

5.1 Effecten beschermde gebieden/ houtopstanden

Het plangebied ligt buiten de begrenzing van het Natuur Netwerk Brabant. In de provincie Noord-Brabant is de externe werking van toepassing. Het plangebied maakt geen deel uit van het NNB, waardoor ruimtebeslag op voorhand is uitgesloten. Gelet op de afstand (circa 600 meter) tot het NNB en de barrièrewerking van tussengelegen bebouwing, weilanden en groenstructuren, zijn effecten vanuit de externe werking niet aan de orde. Derhalve wordt een nadere procedure in de vorm van een 'nee, tenzij-toets' niet noodzakelijk geacht.

Het plangebied is gelegen op circa 1.400 meter afstand van het dichtstbijzijnde Natura2000-gebied. Het is de verwachting dat er geen rechtstreekse aantasting (veroorzaakt door bijvoorbeeld licht, trillingen, geluid of menselijke aanwezigheid) of indirecte aantasting (door bijvoorbeeld verdroging) plaatsvinden op de soorten die voor dit deel van het Natura2000-gebied zijn aangewezen. De 1.400 meter afstand heeft betrekking tot een dunne uitloper van de Biesbosch. Tussen dit deel en de bouwlocatie liggen drukke wegen, woningen, agrarische percelen en dergelijke waar al een versturende werking vanuit gaat. Tussen het overige deel van het Natura2000-gebied en het plangebied betreft de gehele bebouwde kom van Werkendam.

Thema's als vermesting/ verzuring (stikstof) vallen niet onder de reikwijdte van onderhavige quickscan flora en fauna. Het is waarschijnlijk dat in het kader van de Wnb-Natura2000 een AERIUS-berekening wordt gevraagd, indien dit nog niet is gedaan.

Er worden in het kader van de voorgenomen ingrepen geen bomen gekapt. Het onderdeel 'houtopstanden' van de Wet natuurbescherming is derhalve niet van toepassing.

5.2 Effecten soorten

Er wordt in het kader van de vigerende wetgeving nagegaan of beschermde vaste rust- en verblijfplaatsen door het project opzettelijk worden aangetast (vernield, beschadigd of ongeschikt gemaakt) of dat dieren opzettelijk worden verontrust, verjaagd of gedood. Verder is er gekeken of er invloeden zijn die leiden tot een verminderde geschiktheid als foerageergebied waarbij het een zodanig belang betreft dat bij het wegvallen van deze functie ook vaste rust en verblijfplaatsen niet langer kunnen functioneren.

Flora

Tijdens het veldbezoek zijn er binnen het plangebied geen beschermde wilde vaatplanten aangetroffen. Er zijn derhalve geen negatieve effecten te verwachten aangaande deze soortgroep.

Vogels

Er zijn geen jaarrond beschermde nesten waargenomen of te verwachten binnen het plangebied.

Mogelijk dat er een nest van een weidevogel kan worden aangetroffen. De versturende ingrepen dienen derhalve buiten het broedseizoen plaats te vinden (broedseizoen loopt globaal van half maart tot en met juli, afhankelijk van soort en weersomstandigheden). Het gaat erom of een broedgeval wordt verstoord of niet. Indien werken buiten het broedseizoen

niet mogelijk is, dient voorafgaande aan de versturende werkzaamheden onderzocht te worden of er geen broedgevallen significant worden verstoord door deze werkzaamheden. Gezegd moet worden dat door de werkzaamheden in het gebied van fase 1, die waarschijnlijk op korte termijn van start gaan, de mogelijkheid bestaat dat weidevogels uitwijken naar rustigere plekken.

Indien aan genoemde voorwaarden wordt voldaan zijn er geen negatieve effecten op vogels te verwachten.

Grondgebonden zoogdieren

Er zijn geen soorten of concrete verblijfplaatsen ervan waargenomen die zijn beschermd bij de Habitatrictlijn of niet zijn vrijgesteld door de provincie.

Algemeen voorkomende soorten zijn door de provincie vrijgesteld van de verbodsbepalingen als het een ruimtelijke ingreep of inrichting betreft (zie bijlage 1 voor vrijgestelde soorten). Wel geldt de zorgplicht voor dergelijke soorten.

Indien aan genoemde voorwaarden wordt voldaan zijn er geen negatieve effecten op vogels te verwachten.

Vleermuizen

De aanwezigheid van verblijfplaatsen van vleermuizen is binnen het plangebied uitgesloten. Mogelijk wordt er gevoerageerd binnen en nabij het plangebied. Foerageergebied is alleen beschermd wanneer dit gebied noodzakelijk is om de functionaliteit van een vaste verblijfplaats te behouden. In onderhavige situatie zal dit niet aan de orde zijn.

Er gaan eveneens geen essentiële vliegroutes verloren in het kader van onderhavig project. De nieuwbouw zal niet tot gevolg hebben dat eventuele verblijfplaatsen van vleermuizen in naastgelegen opstallen ongeschikt worden door lichtverstoring of blokkering van de in- en uitvliegplekken.

Tijdens de werkzaamheden en in de nieuwe situatie dient verstoring door licht op met name de noordelijke watergang en de oostelijke groenstructuur voorkomen te worden.

Er zijn geen negatieve effecten te verwachten aangaande vleermuizen.

Amfibieën, reptielen en vissen

Binnen het plangebied zijn geen exemplaren waargenomen of vaste verblijf- of voortplantingsplaatsen vastgesteld van soorten die zijn beschermd bij de Habitatrictlijn of nationaal beschermde soorten die niet zijn vrijgesteld door de provincie.

De te dempen sloten en de noordelijke vaart zijn recentelijk, ten tijde van onderhavig schrijven nog geen drie jaar (de houdbaarheidstermijn die over het algemeen wordt gehanteerd voor dergelijke nadere onderzoeken) geleden onderzocht. Er zijn toen geen strenger beschermde soorten vastgesteld. Het ligt in de lijn der verwachting dat er in de tussenliggende periode geen beschermde soorten hebben gevestigd. Wel zijn er toen kleine watersalamander, bruine kikker en bastaard kikker waargenomen in de sloten. Voor deze soorten is een algehele vrijstelling van toepassing bij ruimtelijke ingrepen. Wel is de zorgplicht van toepassing. Voorkomen dient te worden dat deze soorten, en eventueel andere soorten, gedood of verwond worden tijdens de werkzaamheden. Dit kan door de sloten langzaam naar de grotere vaart toe te dempen zodat soorten de kans krijgen daar naar toe te vluchten. Ook kan substraat op de kant worden gelegd waardoor amfibieën zelf kunnen vluchten. Door buiten de kwetsbare periodes (voortplanting en winterrust) te werken wordt veel schade aan soorten te voorkomen. In principe zijn de maanden augustus tot oktober goede maanden om dergelijke werkzaamheden uit te voeren.

Er zijn geen negatieve effecten te verwachten aangaande deze soortgroepen, mits de genoemde voorwaarden worden nageleefd.

Ongewervelden/ overige soorten

Binnen het plangebied zijn geen vaste verblijf- of voortplantingsplaatsen van soorten die zijn beschermd bij de Habitatrichtlijn of voorkomen op de 'nationale lijst'.

Er zijn geen negatieve effecten te verwachten aangaande overige soorten.

De zorgplicht (art 1.11 Wnb)

De zorgplicht houdt in dat eenieder voldoende zorg in acht moet nemen voor de in het wild levende dieren en planten, alsmede voor hun directe leefomgeving

Voor alle soorten geldt een zorgplicht. Deze zorgplicht houdt in dat de initiatiefnemer passende maatregelen neemt om schade aan deze soorten te voorkomen of zoveel mogelijk te beperken. Hierbij gaat het bijvoorbeeld om het niet verontrusten of verstoren in de kwetsbare perioden zoals de winterslaap, de voortplantingstijd en de periode van afhankelijkheid van de jongen. De kwetsbare perioden zijn niet voor alle verschillende soortgroepen gelijk.

Indien vooraf bekend is dat werkzaamheden moeten worden uitgevoerd binnen de kwetsbare perioden van de betreffende soorten, is het zaak ervoor te zorgen dat het gebied tegen die tijd ongeschikt is als leefgebied voor die soorten.

6 CONCLUSIE EN VRIJBLIJVEND ADVIES

6.1 Conclusie

Onderdeel	Overtreding Wnb/ overige wetgeving	Nader onderzoek naar/ vervolg actie	Periode	Mitigatie
Natuurnetwerk Brabant (NNB)	Nee	Nee	N.v.t.	N.v.t.
Natuurbeheertypen	Nee	Nee	N.v.t.	N.v.t.
Natura2000				
<i>Soorten</i>	Nee	Nee	N.v.t.	N.v.t.
<i>Stikstof</i>	Niet aan getoetst	Waarschijnlijk AERIUS berekening, indien nog niet uitgevoerd	N.v.t.	N.v.t.
Houtopstanden	Nee	Nee	N.v.t.	N.v.t.
Flora	Nee	Nee	N.v.t.	N.v.t.
Vogels				
<i>Jaarrond beschermd nest</i>	Nee	Nee	N.v.t.	N.v.t.
<i>Functioneel leefgebied</i>	Nee	Nee	N.v.t.	N.v.t.
<i>Niet jaarrond beschermd nest</i>	Nee	Zorgplicht Let met name op weidevogels	Broedseizoen loopt globaal van maart tot juli	Ingrepen buiten broedseizoen uitvoeren of starten, anders check broedgevallen.
Grondgebonden zoogdieren				
Habitatrichtlijn en Nationaal				
- Verblijfplaatsen	Nee	Nee	N.v.t.	N.v.t.
- Functioneel leefgebied	Nee	Nee	N.v.t.	N.v.t.
Vleermuizen				
<i>Vaste verblijfplaatsen</i> Opstallen	Nee	Nee	N.v.t.	N.v.t.
<i>Vaste verblijfplaatsen</i> Bomen	Nee	Nee	N.v.t.	N.v.t.
<i>Essentieel foerageergebied</i>	Nee	Nee	N.v.t.	Verstoring door licht op de omgeving voorkomen tijdens werkzaamheden en in de nieuwe situatie
<i>Essentiële vliegroute</i>	Nee	Nee	N.v.t.	
Amfibieën/ reptielen/vissen	Nee	- De te dempen sloten zijn minder dan 3 jaar geleden nader onderzocht - Zorgplicht	Bij voorkeur dempen in de maanden augustus-oktober	- Dempen richting grote vaart - Substraat op slootkant leggen - Buiten voortplantingsperiode en winterrust dempen
Ongewervelden/ overige soorten	Nee	Zorgplicht	N.v.t.	N.v.t.
Vrijgestelde soorten en alle overige dieren en planten	Nee	Zorgplicht	Altijd	- Zoveel mogelijk werken buiten kwetsbare periodes als kraamen en winterperiode. - Waar mogelijk exemplaren verplaatsen.

6.2 Vrijblijvend advies

Bij de nieuwbouw kan rekening worden gehouden met soorten door nestkasten voor de huismus, gierzwaluw en vleermuizen in te bouwen of aan te brengen. Over dit zogenaamde natuur-inclusief bouwen is tegenwoordig veel te vinden op internet. Ook de buitenruimte kan voor deze soorten worden ingericht.

Een goede site om informatie en inspiratie op te doen is www.bouwnatuurinclusief.nl.

Het is raadzaam om wel een ecooloog/ ter zake kundige bij aanschaf en plaatsing te betrekken.

Voorbeelden voorzieningen vleermuizen en gierzwaluw/ huismus (bron: Faunaprojecten.nl en VivaraPro).

Woonwensen vogels en vleermuizen

	Gierzwaluw	Huismus	Huiszwaluw	Vleermuis
Aantal	Plaats stenen in groepjes bij elkaar. Afstand tussen de invliegopeningen is minimaal 1 meter	Plaats stenen in groepjes bij elkaar. Afstand tussen de invliegopeningen is minimaal 50 centimeter.	Hang meerdere kunstnesten onder een overstekende dakrand. Witte daklijsten zijn favoriet.	Vleermuizen gebruiken een netwerk van verblijfplaatsen. Zorg voor meerdere inbouwstenen en / of open staatvoegen op verschillende plekken.
Hoogte	Minimaal 4 meter hoog. Kies een locatie met 6 meter vrije ruimte voor de nesten.	Tussen de 2,5 en 12 meter is ideaal. Bijvoorbeeld vlak onder een dakgoot.	Minimaal 4 meter hoog. Zorg voor een vrije aanvliegroute.	Zo hoog mogelijk aan de gevel, dicht bij de dakrand. Minimaal 3 meter hoogte en 3 meter vrije ruimte voor de uitvliegopening.
Oriëntatie	Noord- of oostgevel. Of in schaduw van een goot of ander bouwelement. Dit voorkomt te hoog oplopende temperaturen in de kast.	Noord- of oostgevel. Of in schaduw van een goot of ander bouwelement. Dit voorkomt te hoog oplopende temperaturen in de kast.	Niet op het noordwesten.	Op ledere gevel! Optimaal is het plaatsen van 2 of meer kasten op verschillende gevels. Vleermuizen kunnen dan zelf een plek kiezen. Dit doen ze op basis van temperatuur en seizoen.
Omgeving	De omgeving rondom de nestplaats is voor de gierzwaluw minder relevant, de vogel vangt zijn voedsel in de lucht. Wel moeten er voldoende insecten zijn.	Liefst in de buurt van (toekomstige) beschutting en begroeiing.	Waterpartjen en insectenrijk grasland binnen 500 meter zijn ideaal	Vermijd locaties beschenen door lantaarnpalen, gevelverlichting of andere lichtbronnen
Afstand tot ramen	1 meter. Houd meer afstand aan in de buurt van naar buiten openslaande ramen.	1 meter	Niet direct boven een raam. Voorkom overlast van uitwerpselen voorkomen door 50 cm onder de nesten een plankje te bevestigen.	1 meter. Niet direct boven een raam.
Bonus	Gierzwaluwen houden van hoogte en van plekken waar ze omheen kunnen vliegen. Torens, hoge elementen of locaties op de hoek van een gebouw zijn ideaal.	Huisvossen hebben voedsel, water en zand binnen 50 meter nodig. Kies dus voor een locatie aan bijvoorbeeld de tuonzijde van een gebouw, of vlakbij openbaar groen.	Huiszwaluwen zoeken een nest in de buurt van hun geboorteplek. Is er vlakbij een huiszwaluwkolonie aanwezig? Plaats dan zeker kunstnesten!	Vleermuizen houden van een groene, insectenrijke omgeving met veel bomen en hoge struiken. Een nabijgelegen vijver is een pré voor het grootbrengen van jongen.

BIJLAGE 1

WETTELIJK KADER

Wet natuurbescherming (Wnb)

De Flora- en faunawet is op 1 januari 2017 overgaan in de Wet natuurbescherming (Wnb). Deze wet dient ter vervanging van de Natuurbeschermingswet 1998, de Flora- en faunawet en de Boswet en heeft als doel te komen tot één integrale en vereenvoudigde regeling van de natuurbescherming. Hierbij is de Europese regelgeving als uitgangspunt genomen. In de wet is nog steeds een deling van bescherming van soorten en gebieden (Natura2000).

Soortenbescherming

De Wet natuurbescherming kent een apart beschermingsregime voor soorten van de Vogelrichtlijn, een apart beschermingsregime voor soorten van de Habitatrichtlijn, het Verdrag van Bern en het Verdrag van Bonn en een apart beschermingsregime voor andere soorten, die vanuit nationaal oogpunt beschermd worden.

Alle vogels, in totaal ruim 700 soorten, zijn beschermd (Vogelrichtlijn). Sommige soorten genieten een extra bescherming onder het verdrag van Bern of is het nest ervan jaarrond beschermd. Daarnaast worden ongeveer 230 overige Europese en nationale soorten beschermd.

- Verbodsbepalingen

Elk van deze beschermingsregimes kent zijn eigen verbodsbepalingen en vereisten voor vrijstelling of ontheffing van de verboden.

Beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn § 3.1 Wn	Beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn § 3.2 Wn	Beschermingsregime andere soorten § 3.3 Wn
Art 3.1 lid 1 Het is verboden in het wild levende vogels opzettelijk te doden of te vangen.	Art 3.5 lid 1 Het is verboden soorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen	Art 3.10 lid 1a Het is verboden soorten opzettelijk te doden of te vangen
Art 3.1 lid 2 Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen	Art 3.5 lid 4 Het is verboden de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren te beschadigen of te vernielen	Art 3.10 lid 1b Het is verboden de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren opzettelijk te beschadigen of te vernielen
Art 3.1 lid 3 Het is verboden eieren te rapen en deze onder zich te hebben	Art 3.5 lid 3 Het is verboden eieren van dieren in de natuur opzettelijk te vernielen of te rapen	Niet van toepassing
Art 3.1 lid 4 en lid 5 Het is verboden vogels opzettelijk te storen, tenzij de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort	Art 3.5 lid 2 Het is verboden dieren opzettelijk te verstoren	Niet van toepassing
Niet van toepassing	Art 3.5 lid 5 Het is verboden plantensoorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen	Art 3.10 lid 1c Het is verboden plantensoorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen

Bron: Brochure Soortenbescherming bij ruimtelijke ingrepen, ministerie EZ, versie 1.3 december 2016).

De verbodsbepalingen voor vogels en Habitatrichtlijnsoorten in de Wet natuurbescherming sluiten vrijwel één op één aan bij de bepalingen uit de Vogelrichtlijn en de Habitatrichtlijn. De verbodsbepalingen zijn gericht op de bescherming van individuen van soorten.

Verstoring van vogels is niet verboden indien de verstoring niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort (artikel 3.1 lid 4 en lid 5). Het is aan de initiatiefnemer om zich ervan te vergewissen – en waar nodig aan te kunnen tonen – dat de op zich versturende activiteit geen bedreiging vormt voor de vogelsoort en aldus niet leidt tot verslechtering van de staat van instandhouding van de betreffende soort. Het verbod om dieren opzettelijk te doden of te vangen en het verbod om vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen opzettelijk te beschadigen of vernielen, is niet van toepassing op de bosmuis, huisspitsmuis of veldmuis, voor zover deze dieren zich in of op gebouwen of daarbij behorende erven of roerende zaken bevinden (artikel 3.10 lid 3).

Opzettelijkheid

In de Wet natuurbescherming is bij meer verbodsbepalingen dan onder de Flora- en faunawet het opzetvereiste toegevoegd, in lijn met de artikelen van de Habitatrichtlijn en Vogelrichtlijn. In de Flora- en faunawet was alleen sprake van het opzetvereiste bij verontrusting (art 10). Hierdoor was de Flora- en faunawet strenger dan de verbodsbepalingen van de Habitatrichtlijn. Niet-opzettelijke handelingen waarbij de verbodsbepalingen overtreden worden, zijn nu niet langer verboden. Daarbij is van belang dat het Europees Hof van Justitie in zijn jurisprudentie heeft bepaald dat onder opzet ook voorwaardelijke opzet moet worden begrepen⁶): *“Daarvan is sprake als iemand een handeling verricht en daarbij bewust de aanmerkelijke kans aanvaardt dat zijn gedragingen schadelijke gevolgen hebben voor een dier of plant...”*.

- Ontheffing of vrijstelling

Om af te mogen wijken van de verbodsbepalingen via een ontheffing of vrijstelling moet aan drie criteria zijn voldaan:

- Ten eerste mag alleen van de verbodsbepaling afgeweken worden als er geen andere bevredigende oplossing voor de handeling mogelijk is.
- Ten tweede moet tegenover de afwijking van het verbod een in de wet genoemd belang staan. De wet geeft voor de verschillende beschermingsregimes aan wat die belangen zijn.
- Ten slotte mag de ingreep geen afbreuk doen aan de staat van instandhouding van de soort.

De drie criteria op grond waarvan van de verbodsbepalingen afgeweken kan worden, zijn eveneens uit deze twee richtlijnen overgenomen. Dat betekent dat de verbodsbepalingen niet overtreden mogen worden, tenzij men een ontheffing kan krijgen (het zogenoemde ‘nee, tenzij-principe’).

Als aan deze drie vereisten voldaan is, kan een ontheffing worden verleend. Voor een aantal handelingen zijn bovendien vrijstellingenmogelijk, bijvoorbeeld in de vorm van een provinciale verordening of een gedragscode.

Vrijstellingen kunnen in principe gelden voor alle drie de beschermingsregimes. Vrijstellingen van verbodsbepalingen zoals die gelden voor Vogelrichtlijn- of Habitatrichtlijnsoorten, kunnen alleen verleend worden voor in de Europese Vogelrichtlijn of Europese Habitatrichtlijn genoemde belangen. Om soorten vrij te stellen, zal altijd voldaan moeten zijn aan de vereisten van de wet, met name de afweging dat de vrijstelling geen afbreuk mag doen aan het streven de populatie van de betrokken soort in hun natuurlijk verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding te laten voortbestaan (voor Habitatrichtlijnsoorten en andere soorten) dan wel dat de vrijstelling niet leidt tot verslechtering van de staat van instandhouding van vogelsoorten.

Belangen voor ontheffingsverlening of vrijstelling onder de Wet natuurbescherming

Voor vogels beschermd onder de Vogelrichtlijn kan ontheffing of vrijstelling worden verleend op grond van de volgende belangen:

- in het belang van de volksgezondheid of de openbare veiligheid;
- in het belang van de veiligheid van het luchtverkeer;
- ter voorkoming van belangrijke schade aan gewassen, vee, bossen, visserij of wateren;
- ter bescherming van flora of fauna;
- voor onderzoek of onderwijs, het uitzetten of herinvoeren van soorten, of voor de daarmee samenhangende teelt,
- om het vangen, het onder zich hebben of elke andere wijze van verstandig gebruik van bepaalde vogels in kleine hoeveelheden selectief en onder strikt gecontroleerde omstandigheden toe te staan.

Voor soorten beschermd onder de Habitatrichtlijn, het Verdrag van Bern of het Verdrag van Bonn kan ontheffing of vrijstelling worden verleend op grond van de volgende belangen:

- in het belang van de bescherming van de wilde flora of fauna, of in het belang van de instandhouding van de natuurlijke habitats;
- ter voorkoming van ernstige schade aan met name de gewassen, veehouderijen, bossen, visgronden, wateren of andere vormen van eigendom;
- in het belang van de volksgezondheid, de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijke gunstige effecten;
- voor onderzoek en onderwijs, repopulatie of herintroductie van deze soorten, of voor de daartoe benodigde kweek, met inbegrip van de kunstmatige vermeerdering van planten, of
- om het onder strikt gecontroleerde omstandigheden mogelijk te maken op selectieve wijze en binnen bepaalde grenzen een beperkt, bij de ontheffing of vrijstelling vastgesteld aantal van bepaalde dieren van de aangewezen soort te vangen of onder zich te hebben, onderscheidenlijk een beperkt bij de ontheffing of vrijstelling vastgesteld aantal van bepaalde planten van de aangewezen soort te plukken of onder zich te hebben.

Voor andere, 'nationaal' beschermde soorten kan ontheffing of vrijstelling worden verleend op grond van de volgende belangen:

- de belangen die gelden voor soorten van de Habitatrichtlijn zoals hierboven genoemd;
- in het kader van de ruimtelijke inrichting of ontwikkeling van gebieden, daaronder begrepen het daaropvolgende gebruik van het ingerichte of ontwikkelde gebied;
- ter voorkoming van schade of overlast, met inbegrip van schade aan sportvelden, schietterreinen, industrieterreinen, kazernes, of begraafplaatsen;
- ter beperking van de omvang van de populatie van dieren, in verband met door deze dieren ter plaatse en in het omringende gebied veelvuldig veroorzaakte schade of in verband met de maximale draagkracht van het gebied waarin de dieren zich bevinden;
- ter voorkoming of bestrijding van onnodig lijden van zieke of gebrekkige dieren;
- in het kader van bestendig beheer of onderhoud in de landbouw of bosbouw;
- in het kader van bestendig beheer of onderhoud aan vaarwegen, watergangen, waterkeringen, waterstaatswerken, oevers, vliegvelden, wegen, spoorwegen of bermen, of in het kader van natuurbeheer;
- in het kader van bestendig beheer of onderhoud van de landschappelijke kwaliteiten van een bepaald gebied,
- in het algemeen belang van de betreffende soort.

Provinciale staten kunnen vrijstelling van de verbodsbepalingen verlenen. Dit moet worden geregeld in een provinciale verordening. In de verordening of regeling staat aangegeven voor welke verbodsbepalingen, voor welke handelingen en voor welke soorten de vrijstelling geldt. Onder meer op basis van regionale verschillen in de staat van instandhouding van soorten kunnen de vrijgestelde soorten per provincie verschillen.

Overzicht algemene vrijstellingen soorten per provincie

Op basis van door PS vastgestelde provinciale verordeningen d.d. 28 januari 2021

Nederlandse Naam	Wetenschappelijke Naam	Drenthe	Flevoland	Friesland	Gelderland	Groningen	Limburg	Noord-Brabant	Noord-Holland	Overijssel	Utrecht	Zeeland	Zuid-Holland	Ministerie EZ (AMVB RN art)
Zoogdieren														
Aardmuis	<i>Microtus agrestis</i>	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Bosmuis*	<i>Apodemus sylvaticus</i>	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Bunzing	<i>Mustela putorius</i>	x		x		x	x				x		x	x
Dwergmuis	<i>Micromys minutus</i>	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Dwergspitsmuis	<i>Sorex minutus</i>	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Egel	<i>Erinaceus europaeus</i>	x	x	x	x	x	x	x			x	x	x	x
Eekhoorn	<i>Sciurus vulgaris</i>						x1							
Gewone bosspitsmuis	<i>Sorex araneus</i>	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Haas	<i>Lepus europeus</i>	x	x	x	x	x	x	x	x	x			x	x
Hermelijn	<i>Mustela erminea</i>	x		x		x	x				x		x	x
Huisspitsmuis*	<i>Crocidura russula</i>	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Konijn	<i>Oryctolagus cuniculus</i>	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x		x	x
Molmuis	<i>Arvicola scherman</i>						x							
Ondergrondse woelmuis	<i>Pitymys subterraneus</i>	x	x	x	x	x	x	x			x	x		x
Ree	<i>Capreolus capreolus</i>	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Rosse woelmuis	<i>Clethrionomys glareolus</i>	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Steenmarter	<i>Martes foina</i>			x			x2							
Tweekleurige bosspitsmuis	<i>Sorex coronatus</i>	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x		x
Veldmuis*	<i>Microtus arvalis</i>	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Vos	<i>Vulpes vulpes</i>	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Wezel	<i>Mustela nivalis</i>	x		x		x	x				x		x	x
Wild zwijn	<i>Sus scrofa</i>							x						
Woelrat	<i>Arvicola terrestris</i>	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Amfibieën en reptielen														
Bruine kikker	<i>Rana temporaria</i>	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Gewone pad	<i>Bufo bufo</i>	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Hazelworm	<i>Anguis fragilis</i>						x3							
Kleine watersalamander	<i>Triturus vulgaris</i>	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Levendbarende hagedis	<i>Zootoca vivipara</i>						x4							
Meerkikker	<i>Pelophylax ridibundus (Rana ridibunda)</i>	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Middelste groene kikker / Bastaardkikker	<i>Pelophylax klepton esculentus (Rana esculenta)</i>	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x

* voor deze soorten daarnaast algemene vrijstelling in/op gebouwen en bijbehorende erven Wnb 3.10 3e lid

x1 = vrijstelling geldt in de periode maart- april en juli tot en met november

x2 = vrijstelling geldt in de periode 15 augustus tot en met februari

x3 = vrijstelling geldt in de periode juli, augustus en september

x4 = vrijstelling geldt in de periode 15 augustus tot en met 15 oktober

Opmerking bij Friesland: in de stukken wordt ook vrijstelling gegeven voor de mol, maar deze is niet beschermd onder de Wnb.

wettelijke belangen:		Drenthe	Flevoland	Friesland	Gelderland	Groningen	Limburg	Noord-Brabant	Noord-Holland	Overijssel	Utrecht	Zeeland	Zuid-Holland	Ministerie EZ (AMVB RN art)
3.10.2.a / Rnb 3.31.d	ikv RO en gebruik van gebieden	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
3.10.2.d	voorkomen onnodig lijden		x								x			
3.10.2.e / Rnb 3.31.b	ikv bestendig beheer of onderhoud landbouw of bosbouw	x	x	x	x	x	x	x		x	x	x	x	x
3.10.2.f / Rnb 3.31.a	ikv bestendig beheer of onderhoud overig	x	x	x	x	x	x	x		x	x	x	x	x
3.10.2.g	ikv bestendig beheer of onderhoud landsch kwaliteiten bepaald gebied	x	x	x	x		x	x		x	x	x		
3.10.2.i / Rnb 3.31.c	bestendig gebruik					x						x		x
(geldt alleen voor amfibieën)	ikv bescherming wilde flora, fauna & habitats									x				

(Bron: Website Ecologica, januari 2021).

- Gedragscode

Voor regulier voorkomende werkzaamheden en ruimtelijke ontwikkeling kan een vrijstelling van de verbodsbepalingen mogelijk zijn als u handelt conform een goedgekeurde gedragscode. Het kan gaan om handelingen in het kader van bestendig beheer of onderhoud, bestendig gebruik en ruimtelijke ontwikkeling of inrichting. Zo is het onder de Wet natuurbescherming mogelijk om via een gedragscode Europees beschermde vogel- en andere dier- en plantensoorten vrij te stellen bij ruimtelijke ontwikkeling en inrichting, mits er sprake is van een bij respectievelijk Vogelrichtlijn of Habitatrichtlijn genoemd belang. In een gedragscode is beschreven hoe zorgvuldig gewerkt wordt opdat schade aan beschermde dieren en planten wordt voorkomen of tot een minimum beperkt.

Gedragscodes zijn bedoeld voor organisaties die in hun reguliere taken of activiteiten regelmatig met de wet te maken hebben. Elke sector kan een gedragscode opstellen en laten goedkeuren. Wanneer een gedragscode is goedgekeurd, kan eenieder die aantoonbaar in overeenstemming met de betreffende gedragscode handelt, zonder ontheffing de handelingen verrichten. Er kan gecontroleerd worden of er gehandeld wordt volgens de gedragscode. Dat dient aangetoond te worden; de bewijslast dat er correct wordt gehandeld ligt bij de initiatiefnemer.

Gedragscodes worden goedgekeurd door de Minister van EZ, in overleg met de provincies. De goedkeuring geldt voor een periode van maximaal vijf jaar.

- Ecologisch onderzoek laten uitvoeren

Voordat de beoogde ingreep kan plaatsvinden dient inzichtelijk gemaakt te zijn dat er door de ingreep geen overtreding zal plaatsvinden van de Wet natuurbescherming.

Meestal wordt eerst een zogenaamde quickscan (natuurtoets) flora en fauna uitgevoerd. Uit dit onderzoek dient naar voren te komen of er vervolgstappen genomen dienen te worden. De vervolgstappen kunnen bestaan uit een nader onderzoek, het nemen van mitigerende maatregelen en/ of het aanvragen van een ontheffing.

De bepalingen van de Wet natuurbescherming zijn alleen van toepassing als op of rondom de locatie waar de werkzaamheden gaan plaatsvinden beschermde planten en/of dieren voorkomen of als zich daar hun nesten, voortplantingsplaatsen of rustplaatsen bevinden.

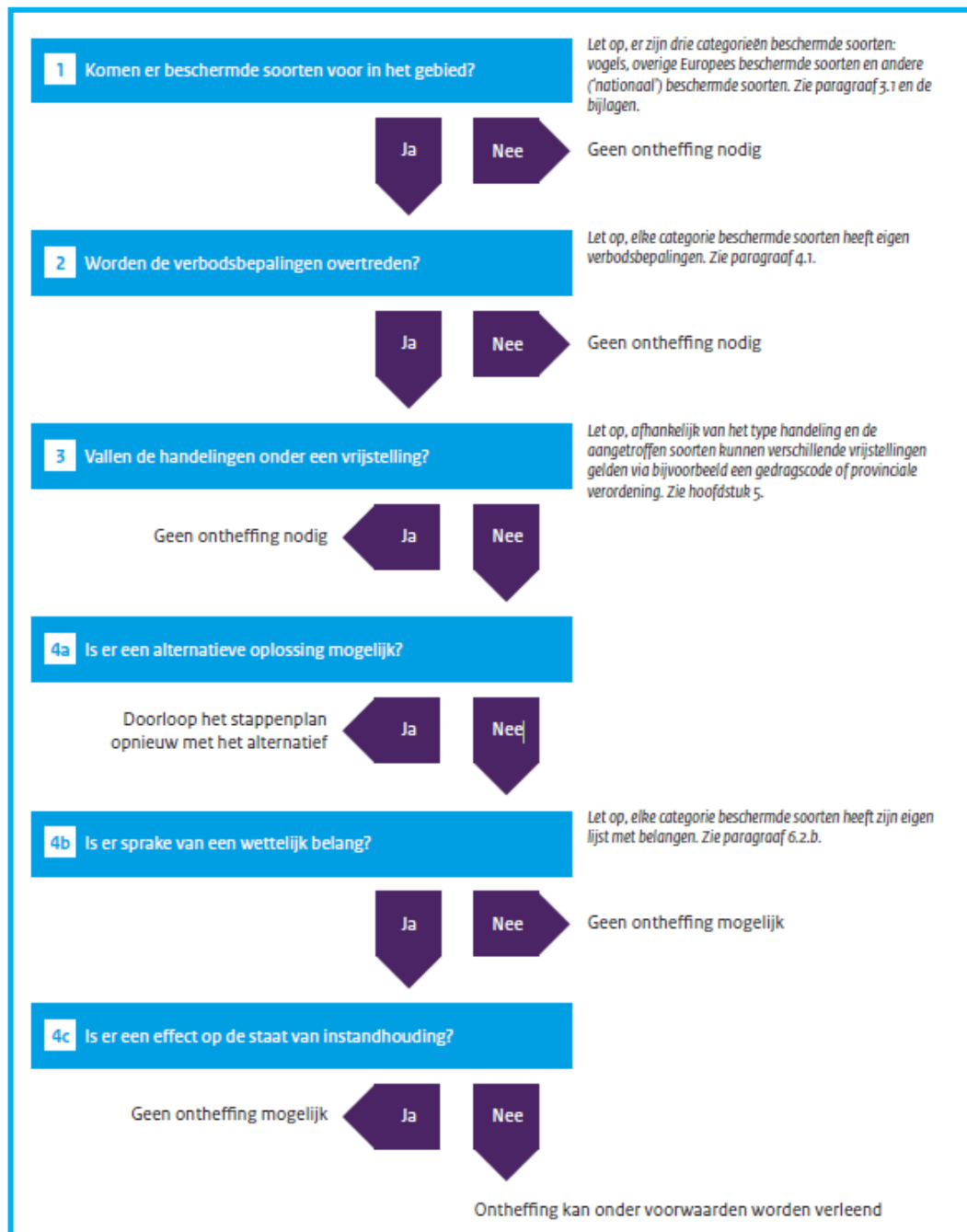
Het plangebied is het gebied waar de daadwerkelijke handeling wordt uitgevoerd. Afhankelijk van de kenmerken van de activiteit kunnen storende factoren ook optreden buiten het plangebied. Denk aan verstoring door geluid, waardoor bijvoorbeeld het verbod om soorten opzettelijk te verstoren wordt overtreden.

Hoe groot het onderzoeksgebied is hangt dan ook af van de invloedssfeer van de werkzaamheden. Het onderzoeksgebied is vaak groter dan het plangebied.

Andere leefgebieden van een diersoort, zoals foerageergebieden of vaste vliegroutes, worden volgens de uitleg van het Guidance document niet beschermd, tenzij deze samenvallen met de voortplantings- of rustplaatsen. Jurisprudentie maakt echter duidelijk dat in het geval van Habitatrichtlijnsoorten het zodanig verstoren van vaste vliegroutes en/of beschadigen van foerageergebied dat de soort om die reden deze vaste voortplantings- of rustplaatsen (die buiten het plangebied zijn gelegen) zal verlaten, wel onder het verbod van de Habitatrichtlijn valt).

De redenering hierbij is dat bij een dergelijke verstoring de ecologische functionaliteit van de voortplantings- of rustplaatsen niet meer gegarandeerd is. In deze gevallen is dan ook artikel 3.5 van de Wet natuurbescherming van toepassing.

Het ministerie van Economische Zaken heeft een stappenplan opgesteld die door initiatiefnemers doorlopen dient te worden.

Bron: Brochure Soortenbescherming bij ruimtelijke ingrepen, ministerie EZ, versie 1.3 december 2016).

Natura2000 (gebiedsbescherming)

Gebieden die bescherming genieten zijn Natura2000-gebieden (Vogelrichtlijn- en Habitatrichtlijngebieden).

Handelingen binnen beschermde gebieden die de wezenlijke kenmerken van het gebied aantasten, zijn in principe verboden en worden slechts onder strikte voorwaarden toegestaan. Bij ruimtelijke ingrepen in de nabije omgeving van de beschermde gebieden moet worden bepaald in hoeverre de externe werking van de ingreep een effect heeft op het beschermde gebied. Indien er negatieve effecten te verwachten zijn, bijvoorbeeld door een toename van stikstofdepositie, dient er een vervolgonderzoek plaats te vinden. Mogelijk dient er een vergunning Wnb aangevraagd te worden.

Houtopstanden

De bescherming van houtopstanden is geregeld in hoofdstuk 4 van de Wet natuurbescherming.

Het is verboden houtopstanden geheel of gedeeltelijk te vellen of te doen vellen, zonder voorafgaande melding bij de provincie. Een houtopstand is hierbij gedefinieerd als een eenheid van bomen of struiken met een oppervlakte van ten minste 1.000 vierkante meter of een rijbeplanting die meer dan 20 bomen omvat. De wet schrijft verder voor dat wanneer een houtopstand geheel of gedeeltelijk is geveld, de grond binnen drie jaar moet worden herbeplant.

Bovenstaande bescherming geldt niet voor alle houtopstanden. De regels zijn niet van toepassing op houtopstanden op erven of in tuinen, op fruitbomen, op windschermen om boomgaarden, op naaldbomen bedoeld om te dienen als kerstbomen, op kweekgoed, op bepaalde beplantingen van wilgen of populieren, op bepaalde beplantingen bedoeld voor de productie van houtige biomassa en op houtopstanden binnen de, bij besluit van de gemeenteraad, vastgelegde grenzen van de bebouwde kom. Ook voor het dunnen van een houtopstand gelden de regels niet.

De provincie kan regels stellen ten aanzien van de meldingsplicht en de plicht tot herbeplanting. Ook kan de provincie een ontheffing verlenen ten behoeve van herbeplanting op andere grond. Verder kan de provincie ontheffing verlenen en kan de provincie bij verordening vrijstelling verlenen van zowel de meldingsplicht als de plicht tot herbeplanting.

Nationaal Natuur Netwerk/ Natuurnetwerk Nederland (NNN)

De bescherming van het Nationaal Natuurnetwerk/ Natuurnetwerk Nederland (NNN, de voormalige EHS) komt voort uit de Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte. Het netwerk kan in verschillende provincie andere benamingen hebben, zo heet de NNN in provincie Gelderland het Gelders Natuurnetwerk (GNN) en in Noord-Brabant het Natuurnetwerk Brabant.

Dit NNN is een netwerk van gebieden in Nederland waar de natuur voorrang heeft. Het netwerk helpt voorkomen dat planten en dieren in geïsoleerde gebieden uitsterven en dat natuurgebieden hun waarde verliezen. Het NNN kan worden gezien als de ruggengraat van de Nederlandse natuur.

In het NNN liggen: bestaande natuurgebieden (waaronder Natura2000, gebieden waar nieuwe natuur aangelegd wordt, landbouwgebieden (beheerd volgens agrarisch natuurbeheer) en ruim 6 miljoen hectare grote wateren: meren, rivieren, de kustzone van de Noordzee en de Waddenzee.

In het netwerk geldt voor nieuwe ontwikkelingen het 'nee, tenzij'-principe. Ruimtelijke ingrepen zijn niet toegestaan, tenzij er geen alternatieven zijn. Ook moeten de ontwikkelingen een groot openbaar belang hebben. De schadelijke effecten van de activiteit

op de natuur moeten bovendien worden gemitigeerd. De kernkwaliteiten en omgevingscondities vormen het toetsingskader. De initiatiefnemer dient onderzoek te doen naar eventuele significant negatieve effecten die een activiteit kan hebben op het NNN.

Overige natuurgebieden

Buiten de bescherming van de Wet natuurbescherming en het NNN bevinden zich ook natuurgebieden beschermd middels provinciaal beleid, veelal beschreven in Omgevingsplannen of Streekplannen. In dit provinciale beleid is de bescherming van bijvoorbeeld ganzenfoerageergebied en weidevogelgebied uitgewerkt.

Rode Lijst

Rode Lijst soorten zijn soorten die zijn opgenomen op officiële, door het parlement bekrachtigde en in de Staatscourant gepubliceerde, lijsten van soorten die gevoelig of kwetsbaar zijn of zelfs direct in hun voortbestaan bedreigd worden. De bedreigde dier- en plantensoorten op de Rode Lijsten hebben geen juridische status, tenzij ze ook in de wet zijn opgenomen.

De aanwijzing van nationale soorten is mede gebaseerd op de status die de soorten in de rode lijsten hadden ten tijde van het opstellen van de Wnb.

BIJLAGE 2

LIJSTEN BESCHERMDE SOORTEN

Soorten beschermd onder paragraaf 3.2 van de Wet natuurbescherming (artikel 3.5 en 3.8)

Nederlandse naam Latijnse naam

Planten (4)

Drijvende waterweegbree	Luronium natans
Groenknolorchis	Liparis loeselii
Kruipend moerasscherm	Aptum repens
Zomerschroeforchis	Spiranthes aestivalis

Zoogdieren terrestrisch (8)

Bever	Casor fiber
Hamster	Cricetus cricetus
Hazelmuis	Muscardinus avellanarius
Eurazische lynx	Lynx lynx
Noordse woelmuis	Microtus oeconomus
Otter	Lutra lutra
Wilde kat	Felis silvestris
Wolf *)	Canis lupus

Vleermuizen (22)

Bechsteins vleermuis	Myotis bechsteinii
Bosvleermuis	Nyctalus leisleri
Brandts vleermuis	Myotis brandtii
Franjesaart	Myotis nattereri
Gewone baardvleermuis	Myotis mystacinus ssp. mystacinus
Gewone dwergvleermuis	Pipistrellus pipistrellus
Gewone grootoorvleermuis	Plecotus auritus
Grijze grootoorvleermuis	Plecotus auritus
Grote hoefijzerneus	Rhinolophus ferrumequinum
Grote rosse vleermuis	Nyctalus lasiopterus
Ingekorven vleermuis	Myotis emarginatus
Kleine dwergvleermuis	Pipistrellus pygmaeus
Kleine hoefijzerneus	Rhinolophus hipposideros
Laavvleeger	Eptesicus serotinus
Meervleermuis	Myotis dasycneme
Mopsvleermuis	Barbastella barbastellus
Noordse vleermuis	Eptesicus nilssonii
Rosse vleermuis	Nyctalus noctula
Ruige dwergvleermuis	Pipistrellus nathusii
Tweekleurige vleermuis	Vespertilio murinus
Vale vleermuis	Myotis myotis
Waarvleermuis	Myotis daubentonii

Zoogdieren marien (5)

Bruinvot	Phocoena phocoena
Gewone dolfin	Delphinus delphis
Tutelaar	Tursiops truncatus
Witflankdolfin	Lagenorhynchus acutus
Witsnuitdolfin	Lagenorhynchus albotrochus

Vissen (2)

Houting	Coregonus oxyrinchus
Steur	Acipenser sturio

Amfibieën (8)

Boomkikker	Hyla arborea
Geelbuikvuurpad	Bombina variegata
Hefkikker	Rana arvalis
Kamsalamander	Triturus cristatus
Knoflookpad	Pelobates fuscus
Poelkikker	Rana lessonae
Rugstreeppad	Bufo calamita
Vroedmeesterpad	Alytes obstetricans

Reptielen (3)

Gladde slang	Coronella austriaca
Muurhagedis	Podarcis muralis
Zandhagedis	Lacerta agilis

Vlinders (7)

Donker pimpernelblauwje	Maculinea nausithous
Groete vuurvinder	Lycaena dispar
Moerasparelmoervinder *)	Euphydryas aurinia
Pimpernelblauwje	Maculinea teletus
Teuntsbloempijlstaart	Proserpinus proserpina
Tijmblauwje *)	Maculinea arion
Zilverstreephoofbeestje *)	Coenonympha hero

Libellen (8)

Bronslibel *)	Oxygasera curditi
Gaffellibel	Ophiogomphus cecilia
Gevleete witsnuitlibel	Leucorrhinia pectoralis
Groene glazenmaker	Aeshna viridis
Noordse winterjuffer *)	Sympetma paedisca
Ooseltjke witsnuitlibel *)	Leucorrhinia albifrons
Rietrombout	Gomphus flavipes
Sterltjke witsnuitlibel	Leucorrhinia caudalis

Kevers (5)

Brede geelrandwaterroofkever	Dytiscus laetivus
Gestreepte waterroofkever	Graphoderus bilineatus
Heldenbok	Cerambyx cerno
Juchdeerkever	Osmoderma eremita
Vermiljoenkever	Cucujus cinnabarinus

Overige soorten (2)

Bataafse stroommossel	Unio crassus
Platte schijfhoren	Anisus vorticulus

*) Soorten verdwenen uit Nederland maar die toch beschermd zijn op grond van artikel 3.5 en 3.8 omdat er een gereede kans op terugkeer bestaat

Soorten beschermd onder paragraaf 3.3 van de Wet natuurbescherming (artikel 3.10 en 3.11)

Nederlandse naam	Ladijnse naam				
Planten (76)					
Akkerboerbloem *)	Ranunculus arvensis	Smalle raai *)	Galeopsis angustifolia	Hazelworm	Anguis fragilis
Akkerdoornzaad *)	Tortilis arvensis	Spits havikskruid *)	Hieracium lacucella	Levendbarende hagedis	Lacerta vivipara
Akkerogenroost *)	Odonites vernus vernus	Steenbraam *)	Rubus saxatilis	Ringslang	Natrix natrix
Bekliede ogenroost *)	Euphrasia rosakoviana	Stijve wolfsmelk *)	Euphorbia serotica		
Berggamber *)	Teucrium montanum	Tengere distel *)	Carduus tenuiflorus	Vissen (6)	
Bergnachtorchtis *)	Platanthera chlorantha	Tengere veldmuur *)	Minuartia hybrida	Beekdonderpad	Cottus rhenanus
Blaasvaren	Cystopteris fragilis	Troggamber *)	Teucrium borys	Beekprtk	Lamprologus planeri
Blauw gutchelheil *)	Anagallis arvensis foemina	Veenbloembies *)	Scheuchzeria palustris	Elrits	Phoxinus phoxinus
Bokkenorchis *)	Chenopodium bonus-henricus	Vitegenorchis	Ophrys insectifera	Gestuppelde alver	Alburnoides bipunctatus
		Vroege ereprijs *)	Veronica praecox	Groete modderkrutjer	Misgurnus fossilis
		Wilde averuik *)	Arenaria c. campestris	Kwabaal *)	Lota lota
Bosboerbloem *)	Ranunculus pol. nemorosus	Wilde ridderspoor *)	Consolida regalis		
		Wilde weik *)	Melampyrum arvense	Vlinders (20)	
Bosdravik *)	Bromopsis r. benekenti	Wolfskers *)	Atropa bella-donna	Aardbevlinder *)	Pyrgus malvae
Brave hendrik *)	Chenopodium bonus-henricus	Zandwolfsmelk *)	Euphorbia segueteriana	Bosparelmoer-vlinder *)	Melitaea athalia
		Zinkvoelje	Viola lutea calaminaria	Bruin dikkopje	Erynnis iages
Brede wolfsmelk *)	Euphorbia platyphyllos	Zweedse kornoelje *)	Cornus suecica	Bruine etkenpage *)	Sagittum ilicis
Breed wollegras *)	Eriophorum latifolium			Dulparelmoer-vlinder *)	Argynnis niobe
Bruinrode wesp orchis	Eptactis atrorubens	Zoogdieren terrestrisch (31)		Gentiaanblauwje *)	Maculinea alcon
Dennenorchis *)	Goodyera repens	Aardmuis	Microtus agrestis	Groete parelmoer-vlinder *)	Argynnis aglaja
Dreps *)	Bromus secalinus	Boommarter	Maris maris	Groete vos *)	Nymphalis polychloros
Echte gamber *)	Teucrium cham. germanicum	Bosmuis	Apodemus sylvaticus	Groete weerschijn-vlinder *)	Apatura iris
		Bunzing	Musela puortus	Jepenpage	Sagittum w-album
Franjegenstaen	Gentianella ciliata	Damhert	Dama dama	Kleinne hevlinder *)	Hipparchia satulnus
Geelgroene wesp orchis *)	Eptactis muellert	Das	Meles meles	Kleinne Ijsvogel-vlinder *)	Limenitis camilla
Geplootde vrouwenmaniel *)	Alchemilla subcrenata	Dwergmuis	Micromys minutus	Kommavlinder *)	Hesperia comma
Geande veldsla *)	Valerianella dentata	Dwergspitsmuis	Sorex minutus	Sleedoorpage *)	Thecla betulae
Gevekt zonneroosje *)	Tuberaria guttata	Edelhert	Cervus elaphus	Spiegeldikkopje *)	Heeroperus morpheus
Glad biggenkruid *)	Hypochaeris glabra	Eekhoorn	Sciurus vulgaris	Veenbesblauwje *)	Plebeus opdele
Gladde zegge *)	Carex laevigata	Egel	Eriaceus europaeus	Veenbeparelmoer-vlinder	Boloria aquilonaris
Groene nachtorchtis	Coeloglossum vitide	Elkermuis	Elomys quercinus	Veenhooftbeesje	Coenonympha tullia
Groensteel *)	Asplenium vitide	Gewone bosspitsmuis	Sorex araneus	Veldparelmoer-vlinder	Melitaea cinxia
Groot spiegelklokje *)	Legousia speculum-venerts	Groete bosmuis	Apodemus flavicollis	Zilveren maan *)	Boloria selene
		Haas	Lepus europaeus		
Groete bosgaardbet *)	Fragaria moschata	Hermelijn	Musela erminea	Libellen (8)	
Groete leeuwenklauw *)	Aphanis arvensis	Hutspitsmuis	Crocidura russula	Beekrombout *)	Gomphus vulgatus
Honingorchis	Hemimatum monorchis	Konijn	Oryzolagus cuniculus	Bosbeekjuffer *)	Calopteryx virgo
Kalkboerbloem *)	Ranunculus polyanthenos ssp. polyanthenoides	Molmuis *)	Arvicola scherman	Donkere waterjuffer *)	Coenagrion armatum
		Ondergrondse woelmuis	Microtus subterraneus	Gevekte glanslibel *)	Somatochlora flavomaculata
Kalkkeurp *)	Centaurea calcitrapa	Ree	Capreolus capreolus	Gewone bronlibel *)	Cordulegaster boltonii
Karhutzeranjer *)	Dianthus carthusianorum	Rosse woelmuis	Clethrionomys glareolus	Hoogveenglanslibel *)	Somatochlora arctica
Karwtjsele *)	Selinum carvifolia	Steenmarter	Maris foena	Kempense heidelibel *)	Sympetrum depressiusculum
Kleinne ereprijs *)	Veronica verna	Tweekleurige bosspitsmuis	Sorex coronatus	Speerwaterjuffer *)	Coenagrion hastulatum
Kleinne Schorseneer *)	Scorzenera humilis	Veldmuis	Microtus arvalis		
Kleinne wolfsmelk *)	Euphorbia exigua	Veldspitsmuis	Crocidura leucodon		
Kluwenklokje	Campanula glomerata	Vos	Vulpes vulpes		
Knollathyrus *)	Lathyrus linifolius	Waterspitsmuis	Neomys fodiens		
Knolspirea *)	Filipendula vulgaris	Wezel	Musela nivalis		
Korensla *)	Amosotis minima	Wild zwijn	Sus scrofa		
Kranskarwtj *)	Carum veridicillium	Woelrat	Arvicola terrestris		
Krupplijn *)	Thymus praecox				
Lange zonnedaaw	Drosera longifolia	Zoogdieren marien (2)			
Liggende ereprijs *)	Veronica prostrata	Gewone zeehond	Phoca vitulina		
Moerasgamber *)	Teucrium scordium	Grijze zeehond	Halichoerus grypus	Kevers (1)	
Muurbloem	Erysimum cheiri			Vliegend hert	Lucanus cervus
Naakte lathyrus *)	Lathyrus aphaca	Amfibieen (8)			
Naaldenkervel *)	Scandix peccen-venerts	Alpenwater-salamander	Triturus alpestris		
Prijscheefkelk	Arabis h. sagittata	Bruine kikker	Rana temporaria		
Roggeleite *)	Lilium bulbiferum croceum	Gewone pad	Bufo bufo		
		Kleinne water-salamander	Triturus vulgaris		
Rood peperboompje *)	Daphne mezereum	Meerkikker	Rana ridibunda		
Rozenkransje *)	Aniennaria dioica	Middelse groene kikker	Rana klepton esculenta		
Ruw parelzaad *)	Lithospermum arvense	Vinpoosalamander	Triturus helveticus		
Stofzaad *)	Monoetropa hypopitys	Vuursalamander	Salamandra salamandra		
Scherpkruid *)	Asperugo procumbens				
Schubvaren	Ceserach officinarum	Reptielen (4)			
Schubzegge *)	Carex leptocarpa	Adder	Vipera berus		

*) soort die geen wettelijke bescherming had onder de Flora- en faunawet

BIJLAGE 3

JAARROND BESCHERMDE NESTEN (CATEGORIE 1-4)

Mogelijk dat in de loop der tijd per provincie de lijst met jaarrond beschermde nesten wordt aangepast. Voor een actuele stand van zaken dient altijd de stand van zaken in de desbetreffende provincie bekeken te worden.

Categorie 1-4: jaarrond beschermd

Boomvalk	<i>Falco subbuteo</i>	4
Buizerd	<i>Buteo buteo</i>	4
Gierzwaluw	<i>Apus apus</i>	2
Grote gele kwikstaart	<i>Motacilla cinerea</i>	3
Havik	<i>Accipiter gentilis</i>	4
Huismus	<i>Passer domesticus</i>	2
Kerkuil	<i>Tyto alba</i>	3
Oehoe	<i>Bubo bubo</i>	3
Ooievaar	<i>Ciconia ciconia</i>	3
Ransuil	<i>Asio otus</i>	4
Roek	<i>Corvus frugilegus</i>	2
Slechtvalk	<i>Falco peregrinus</i>	3
Sperwer	<i>Accipiter nisus</i>	4
Steenuil	<i>Athene noctua</i>	1
Wespendief	<i>Pernis apivorus</i>	4
Zwarte wouw	<i>Milvus migrans</i>	4

1. Nesten die, behalve gedurende het broedseizoen als nest, buiten het broedseizoen in gebruik zijn als vaste rust- en verblijfplaats.
2. Nesten van koloniebroeders die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing of biotoop. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar.
3. Nesten van vogels, zijnde geen koloniebroeders, die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar.
4. Vogels die jaar in jaar uit gebruik maken van hetzelfde nest en die zelf niet of nauwelijks in staat zijn een nest te bouwen.

BIJLAGE 4

BRONNEN

www.kaartbank.brabant.nl
www.natura2000.nl
www.NDFF.nl
www.nederlandsesoorten.nl
www.ravon.nl
www.synbiosys.alterra.nl
www.sovon.nl
www.vleermuizenindestad.nl
www.vogelbescherming.nl
www.vogelvisie.nl
www.zoogdiervereniging.nl